

REFERENCES

1. Horbov, A. S. (2004), *Rezhysura vydivyshchno-teatralizovanykh zakhodiv* [Directing spectacular theatrical events], Fastiv, Polifast. (in Ukrainian).
2. Dzhey, E. (1996), *Effektivnaya prezentatsiya* [Effective presentation], Translation from English by T. Sivakova, Minsk, Amalfeya. (in Russian).
3. Sempson, E. (2004), *Biznes-prezentatsiya : tvorcheskije idei dlya blestiaschego vyistupleniya* [Business presentation: creative ideas for brilliant performance], Translation from English by S. Hartsiy, O. Trofimova, Alpina Biznes Buks. (in Russian).
4. Horuzhenko, K. M. (1997), *Kulturologiya. Entsiklopedichesiy slovar* [Culturology. encyclopedic Dictionary], Rostov-on-Don, Feniks. (in Russian).

УДК 7.091.01

Володимир Мойсеєнко

**РОЗМОВНІ ЖАНРИ НА ЕСТРАДІ:
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

У статті досліджено сучасний стан розмовних жанрів на вітчизняній естраді. Проаналізовано розвиток вітчизняної естради. Охарактеризовано жанрові різновиди сучасних естрадних форм, таких як інтермедія, естрадний монолог, естрадний фейлетон, сатиричні дуети. Доведено синтез і трансформацію розмовних жанрів, які дедалі більше набувають телевізійного формату.

Ключові слова: сучасна естрада, розмовні жанри, жанрові естрадні різновиди, скетч-шоу.

Владимир Мойсеенко

**РАЗГОВОРНЫЕ ЖАНРЫ НА ЭСТРАДЕ:
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ**

В статье исследовано современное состояние разговорных жанров на отечественной эстраде. Проанализировано развитие отечественной эстрады. Охарактеризовано жанровые разновидности современных эстрадных форм, таких как интермедия, эстрадный монолог, эстрадный фельетон, сатирические дуэты. Доказано синтез и трансформацию разговорных жанров, которые все больше приобретают телевизионный формат.

Ключевые слова: современная эстрада, разговорные жанры, жанровые эстрадные разновидности, скетч-шоу.

Volodymyr Moiseienko

**CONVERSATIONAL GENRE ON STAGE:
THE PRESENT STATE AND DEVELOPMENT PROSPECTS**

The article deals with the present state of spoken genres on the national stage. The analyzes the development of the national stage. Characterized by modern pop genre variety of forms, such as intermedia, pop monologue, pop feuilleton, satirical duo. It is shown that the synthesis and transformation of spoken genres, which are increasingly becoming a television format.

As the title implies the article describes performing Arts third millennium, that does not slow your temporytm and rapidly moving in search and implementation of various new forms, genres, as in previous ages of mankind. And the most important place in this creative process is conversational genre, with all its variations and peculiarities. So important is consideration and study of the current

state of spoken genres on the stage, to analyze the prospects of this genre, which is increasingly gaining momentum in the performing arts.

The text gives a valuable information on modern comic performances, shows, concerts of national performing arts have a direct impact comic and entertaining performances of international entertainment establishments. Masters Ukrainian stage performing cultural exchanges with many foreign artists, through touring activities and their cultural cooperation is positive, as reflected in the demand and popularity among viewers.

It is reported that conversational genres on the stage, it's such genres that are directly connected with the word: reprise, ceremonies, sideshow, skit, monologue, lampoon, parody, imitation and so on.

Much attention is given to the fact that the word is the main thing for entertainers, but you need to learn the principles and methods of creating room features work on them, work out fine details of the image, his manner, structural composition of the complex comic, funny remarks, sneering or humorous, amusing tricks.

It is shown that in the analysis of the current state of domestic platform, which is now quite popular and common genres such as conversational interlude, pop monologue, pop feuilleton, satirical duo and others.

Of course, the masters of contemporary performing arts of Ukraine with foreign counterparts art looking for new types of entertainment forms, modeling and mixing genres. For example, modern TV show "Evening quarter" show mixed genres, as – standards is the most mature form of mass culture, which manifests itself in theatrical political events in transforming them into spectacular form.

It should be emphasized that social and cultural formation of Ukrainian society, its outlook is based on a highly artistic creative ideas, new developments and successes in the arts. Complex and changing modern world poses new requirements to create variety of forms. Estrada now growing rapidly, gaining more and more momentum and gaining crazy popularity, especially on television. Variety shape under the influence of modern requirements and needs synthesized to form new genres, which are increasingly becoming a TV format.

It should be noted that modern television is quite popular sketch show. Sketch and shows have always been and are independent pop forms. But with the development of television genres synthesis data gained widespread thanks comedy comic character.

So we can say that this pop genre as the sketch show is now an integral part of the national TV, which focused on broad multi-age audience. Undoubtedly, this form is the most spectacular form of organic and modern television that reveals the real issues that concern today viewer.

Conclusions are drawn on the current state and prospects of development of conversational variety of genres and states that form these genres developing synthesized with other forms and genres, acquiring new meaning and format. Today noteworthy theorists and scholars such as television sitcom form.

Key words: *variety, modern stage, conversational genres, genre variety shows, sketch show.*

Сценічне мистецтво третього тисячоліття не уповільнює свій темпоритм, а стрімко рухається у пошуках та втіленні різноманітних нових форм, жанрів як і у попередні віки існування людства. І головне місце у цьому творчому процесі займає розмовний жанр, з усіма його різновидами та особливостями. Тому актуальним буде розглянути та дослідити сучасний стан розмовних жанрів на естраді, проаналізувати перспективи розвитку даного жанру, який дедалі більше набирає обертів у сценічному мистецтві.

Варто зазначити, що на сучасні гумористичні вистави, шоу-програми, концерти вітчизняного сценічного мистецтва безпосередньо впливають комедійно-розважальні дійства міжнародних видовищних закладів. Майстри української сцени, завдяки гастрольній діяльності, здійснюють культурний обмін з багатьма артистами зарубіжжя, їх культурне співробітництво має позитивний результат, що виявляється у попиті й популярності серед глядачів.

Безперечно, в естрадному видовищі, шоу-програмі, дивертисментному концерті однією з головних складових є номери розмовного жанру. Але, хотілося б зауважити, що саме в

українському мистецтвознавстві сучасний стан розмовних жанрів на естраді науковці й теоретики дослідили недостатньо. Драматургію естрадних видовищ, зокрема номера, розглянули у своїх працях І. Богданов, І. Виноградський [2], О. Рубб [5]. Форми в естрадному театрі, його специфічні особливості аналізувала Є. Уварова [6]. Специфіку роботи артиста над естрадним номером та його класифікацію висвітлив С. Клітін [3]. Особливості звучання слова на естраді відображено у науковому дослідженні М. Мельник [4].

Мета статті – дослідити сучасний стан розмовних жанрів на вітчизняній естраді та визначити перспективи розвитку даного жанру культурно-мистецького життя України.

Сьогодні широко популяризують розмовні жанри на естраді. Зацікавленість глядачів даним жанром викликана, насамперед, гостротою й актуальністю текстів, розкриттям теми, яка хвилює кожного українця. Гумор завжди посідав одне з головних місць у людському суспільстві, завдяки своїй здатності створювати добрий настрій, розвивати позитивні якості особистості.

Розмовні жанри, як й інші жанри сценічного мистецтва, мають певні особливості та принципи сценічного втілення. Головним серед них є, насамперед, налаштування глядача на кепкування, висміювання соціально неприпустимих явищ. Стосовно акторського виконавства, то розмовний жанр потребує від майстра сцени перебільшених елементів зовнішньої акторської техніки, яка спроможна гіперболізувати риси характеру і зовнішності сценічного образу, віддаючи пріоритети емоційно-вольовій сфері. Наприклад, однією з головних особливостей номера розмовного жанру на естраді є побудова діалогу в стрімкій формі, з гострою мовною характерністю. Артист розмовного жанру характеризується своєю динамічністю, рухливістю, образною умовністю, парадоксальністю пластичного малюнка, в якому він використовує гротескове танцювання, навіть акробатичні елементи.

Розмовні жанри ще у минулих століттях широко використовували у таких театральних видовищах, як балаган, бурлеск. Є певні характерні риси кількох комедійних жанрів, які мають право на існування в сучасному сценічному мистецтві. Балаган як жанр театального видовища, що розрахований на широкі народні маси, сьогодні в чистому вигляді у сценічному мистецтві не існує, тому що балаган є жанром майданного театру [6]. Але його характерні риси як сценічного лубка з примітивними кпинами ми можемо побачити в сучасних розважальних телевізійних проектах, наприклад “Дизель-шоу”, “Велика різниця по-українськи”, також у сучасних постановках театралізованих концертних дійств.

Такий жанр як бурлеск, котрий у другій половині ХХ століття не займав гідного місця у сценічному мистецтві, завдяки своїм жанровим особливостям, яким притаманне філігранно-комічне зображення подій, пародійність, нині знаходить свого автора і глядача. Це – сучасні телешоу “Київ Вечірній”, “Comedy club Ukraine”, телесеріали “Файна Юкрайна”, “Віталька”, “Одного разу в Одесі”. У бурлеску “велична” тема подається кострубатою, брутальною, примітивною мовою, буфонними театральними прийомами. Основна мета бурлеску полягає у руйнуванні канонічних театральних штампів. Різновидом бурлеску є бурлета, головною особливістю якої – використання елементів опери, але сучасне українське сценічне мистецтво поки що не надає бурлеті свої підмостки.

Розмовні жанри на естраді – це жанри, які безпосередньо пов’язані зі словом, – реприза, конферанс, інтермедія, скетч, монолог, фейлетон, пародія, імітація тощо. Кожен розмовний жанр має певні особливості та структуру. Працюючи над створенням естрадного номера розмовного жанру, потрібно, насамперед, опанувати специфіку кожного жанру, засвоїти принципи постановочної роботи над естрадним номером, визначити різноманітність розмовних жанрів та поступово оволодівати навичками дієвого слова, професійно здійснювати логічний аналіз тексту.

Звучання дієвого слова є першочерговим завданням, яким повинен досконало оволодіти майбутній артист розмовних жанрів. “Вагомість слова полягає у його змістовній значимості та емоційній виразності, а художня переконливість визначає естетичну спрямованість. Можна вивести й загальні принципи видовищності слова, оскільки його зрима виразність тісно пов’язана з пластикою, дією, музикою, художньо-декоративним оформленням, з умовним характером навколишнього середовища, із впливом усіх сценічних об’єктів, які включені до

структури концертного дійства. Видовищним слово, яке формує зримий образ, стає залежно від того, яке місце воно займає в ситуації, і від того, як воно організовує враження глядачів за допомогою акценту, наголосу. Завдання виразності слова полягає в тому, щоб глядач не тільки чув, а й бачив певні образи, так як слово, звернуте до глядача, виступає як слово характеристика. Позбавлене емоційної виразності, воно не тільки втрачає дієву спрямованість, а і послаблює видовищні можливості дії” [4, с. 118–119]. Тому основною функцією номерів розмовних жанрів є словесна установка взаємозв’язку артиста з глядачем.

Безперечно, слово є головним для артиста естради, але потрібно засвоїти принципи та методику створення номерів, особливості роботи над ними, відпрацювати найдрібніші деталі образу, його манери, структурну композицію комплексу комічних, забавних реплік, кпинів або жартівливих, потішних трюків. Головними характеристиками даних жанрів є наявність усіх основних елементів драматичного твору, але в стислому, ніби спресованому, вигляді.

Аналізуючи сучасний стан вітчизняної естради, можна констатувати, що сьогодні є популярними та поширеними такі розмовні жанри, як інтермедія, естрадний монолог, естрадний фейлетон, сатиричні дуети та ін. Якщо визначити головні ознаки кожного розмовного жанру окремо, то інтермедія різноманітна за формою і побудовою, вирізняється короткометражністю, сконцентрованістю змісту та комізму, наявністю одного сюжетного ходу, на відміну, наприклад, від скетчу, який починається з другого повороту сюжету. Є ще особливий вид інтермедії – це інтермедії у парному та груповому конферансі. Наприклад, на інтермедіях повністю будували репертуар парного конферансу Ю. Тимошенко та Ю. Березіна (Штепселя і Тарапуньки).

Головні ознаки естрадного фейлетону – це злободенність, критична, іронічна і скандальна ідейно-тематична основа. Вимоги до естрадного фейлетону – узагальнений характер, цікава тема, точний хронометраж, словесна дія, яка найбільше наближена до лексики розмовної або навіть жаргонної мови. Естрадний фейлетон можна виконувати у формі монологу (від першої особи), а можна – як розповідь (оповідання). Естрадний монолог в образі – розмовний жанр, у якому артист виступає від імені того чи іншого персонажу. Для створення такого монологу артист використовує театральні атрибути у вигляді маски, перуки, головного убору, гриму, костюма, реквізиту і т. д., або досягає перевтілення в образ лише акторською майстерністю, мімікою, пластикою, голосом. Прикладом таких монологів може слугувати образ Верки Сердючки у виконанні Андрія Данилюка, монологи від першої особи вдало виконує Валерій Жидков.

Принципи, за якими будується сатиричний дует, полягають у гострому, злободенному конфлікті, набуваючи характеру жанрової, комедійної або сатиричної сценки, інсценованого анекдоту. Вдалими прикладами виступів сучасних естрадних артистів розмовного жанру можна вважати учасників студії “Квартал 95”; сатиричного дуету “Кролики” (В. Данилець та В. Мойсеєнко); “Братів Шумахерів”, “Диких Гуцулів”, учасників “Дизель-шоу” та ін.

Безумовно, майстри сучасного сценічного мистецтва України разом з колегами із зарубіжжя шукають нові різновиди розважальних форм, моделюючи та змішуючи жанри. Наприклад, сучасні телешоу “Вечірній Квартал” демонструють змішані жанри, позаяк це – артизація, найзріліша форма масової культури, яка проявляється у театралізації політичних подій, у перетворенні їх на видовищну форму.

Соціокультурне формування українського суспільства, його світогляд базується на високомистецьких творчих ідеях, нових досягненнях та здобутках у галузі мистецтва. Складний та мінливий сучасний світ актуалізує нові вимоги до створення естрадних форм. Естрада сьогодні стрімко розвивається, набираючи все більших обертів і забезпечуючи собі шалену популярність, особливо на телебаченні. Естрадні форми під впливом сучасних вимог та потреб синтезуються, утворюючи нові жанри, які все більше набувають телевізійного формату.

Доцільно зауважити, що на сучасному телебаченні популярні скетч-шоу. І скетч, і шоу завжди були та є самостійними естрадними формами. Але з розвитком телебачення синтез даних жанрів значно поширився завдяки комедійному гумористичному характеру. Основою скетч-шоу є короткі гостросюжетні сценки із життя людей з двома-трьома персонажами,

актуальні за тематикою, але не пов'язані одним сюжетом. “Скетч (із гр.) – коротка вистава-жарт, побудована на гострих сценічних ситуаціях” [1, с. 75].

Одні дослідники вважають, що скетч виник у результаті поширення у XVII ст. такої естрадної форми як інтермедія, інші – що з водевілів та мюзик-холів, у яких було безліч історій, розбавлених гумористичними творами.

Одні з перших скетч-шоу були започатковані у Великобританії ще у 50-х роках XX ст. Досить відомим і популярним протягом довгого часу було скетч-шоу “Шоу Бенні Хілла”. Це було шоу пародій, яке у XXI ст. наслідували Меті Лукас та Девід Уоллям. Але їхнє скетч-шоу під назвою “Ваша Бриташа” не змогло зацікавити аудиторію і не стало таким популярним.

Також у XX ст. наприкінці 60-х років виникло британське скетч-шоу “Літаючий цирк Монті Пайтона”, яке відразу стає культовим, завдяки інноваційній формі та гострим сюжетам.

Яскравими прикладами даного комедійного жанру можна вважати британські телевізійні шоу такі, як “Шоу Фрая та Лорі”, “Шоу Кетрін Тейт”, “Містер шоу”, “Шоу Чаппель” та багато інших.

Із набуттям Україною незалежності, в результаті міжнародного культурного обміну вітчизняне телебачення у середині 1990-х років почало пропонувати одні з перших скетч-шоу, такі, як “Маски-шоу”, “Шоу довгоносиків” та ін. Але якщо розглядати скетч-шоу, які виникли раніше та були демонстровані як самостійні індивідуальні історії, то сучасні вирізняються тим, що вони запозичили деякі елементи серіалу. Тобто, одні герої діють у різних життєвих ситуаціях. Тому на основі таких історій навіть виникає новий жанр – такий, як скетч-ситком (ситуативна комедія).

На початку 2000-х років скетч-шоу все більше набуває популярності та сьогодні охоплює велику частину телепростору. Починають виникати такі скетч-шоу, як “Файна Юкрайна”, “Українці Афигенні”, “Коли ми вдома”, “Країна У”, “На трьох” тощо. Кожен з організаторів та постановників скетч-шоу, безперечно, намагається віднайти свій “почерк”, свій індивідуальний стиль, свою власну, притаманну тільки їм, “подачу” українського сучасного гумору.

Тож можна стверджувати, що такий естрадний жанр, як скетч-шоу сьогодні є невід'ємною складовою вітчизняного телепродукту, зорієнтованого на широку різновікову аудиторію. Безперечно, дана форма – найбільш органічна та видовищна для сучасного телебачення, розкриває актуальні проблеми, що сьогодні хвилюють глядача. Даний жанр дає змогу оперативно, з притаманним йому гумором і сатирою, реагувати на актуальні, злободенні події, які відбуваються в українському суспільстві й країні.

Отже, проаналізувавши та дослідивши сучасний стан і перспективи розвитку розмовних естрадних жанрів, можна констатувати, що форми даних жанрів розвиваються, синтезуються з іншими формами і жанрами, набуваючи нового звучання та формату. Сьогодні на увагу теоретиків і науковців заслуговує така телевізійна форма, як ситком.

Естрада повинна розвиватися у тому ж темпоритмі, в якому розвивається суспільство, акумулюючи знання про життя людей, їх соціокультурні зміни. Сучасний глядач потребує все більше різноманітності, винахідливості в усталених естрадних формах. Тому пошуки синтезу усталених форм не припиняються, позаяк нові види та форми масової комунікації набувають особливої художньої естетики і становлять мистецьку цінність у соціокультурному розвитку українського споживача.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барабан Л. І. Український тлумачний словник театральної лексики / Л. І. Барабан, В. В. Дятчук. – Київ : “СВС”, 1999. – 95 с.
2. Богданов І. А. Драматургія естрадного представлення: учебник / І. А. Богданов, І. А. Виноградский. – СПб. : Изд-во СПбГАТИ, 2009. – 424 с.
3. Клитин С. С. Артисты в открытом пространстве: беседы об искусстве эстрады (и не только) / С. С. Клитин. – СПб. : СПбГАТИ, 2012. – 104 с.
4. Мельник М. М. Театралізований тематичний концерт як синтетичний жанр сценічних мистецтв: Дисертація на здобуття наук. ступеня кандидата мистецтвознавства за

спеціальністю 26.00.01 – “Теорія та історія культури” / М. М. Мельник. – Київський національний університет культури і мистецтв, Київ, 2009. – 183 с.

5. Рубб А. 30 бесед об эстрадных концертах / А. Рубб. – М. : ВЦХТ, 2004. – 224 с.
6. Уварова Е. Д. Эстрадный театр: миниатюры, обозрения, мюзик-холлы (1917–1945) / Е. Д. Уварова. – М. : Искусство, 1983. – 320 с.

REFERENCES

1. Baraban, L. I., (1999), *Ukrainskyi tlumachnyi slovnyk teatralnoi leksyky* [Ukrainian Dictionary of theatrical vocabulary], Kyiv: “SVS”. (in Ukrainian).
2. Bogdanov, I. A. (2009), *Dramaturgiya estradnogo predstavleniya: Uchebnik* [Dramaturgy of variety show: Textbook], SPb, Izd-vo SPbGATI. (in Russian).
3. Klitin S. S. (2012), *Artisty v otkrytom prostranstve: besedy ob iskusstve estrady (i ne tol'ko)* [Artists in the open space: talk about the art of variety art], St-Petersburg, SPbGATI. (in Russian).
4. Melnyk M. M., (2009), “Theatrical themed concert as a synthetic genre of Performing Arts”, The dissertation of the candidate of Art Studies. Specials 26.00.01. “Theory and history of culture”, Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, 183 p. (in Ukrainian).
5. Rubb A., (2004), *30 besed ob estradnykh kontsertakh* [30 talks about variety shows], Moscow, VTsHT. (in Russian).
6. Uvarova E. D., (1983), *Estradnyy teatr: miniatyury, obozreniya, myuzik-kholly (1917–1945)* [Variety theater: miniatures, reviews, music halls (1917–1945)], Moscow, Iskusstvo (in Russian).